

Hvilke konsekvenser har statskirkeforliket?

Knut Andresen

Forliket av 10.april 2008

- Politisk forlik
- Tverrpolitisk forlik
- Forlik mellom kirken og politikerne
- Forlik om kirke og stat
- Statskirkeforlik

Utfordringene

- Forliket reiser uansett disse hovedspørsmål:
  - Oppgave
  - Rammene
  - Mulighetene

Oppgaven

- Ny § 16 i Grunnloven:
  - *Den norske Kirke, en evangelisk-luthersk kirke, forbliver Norges Folkekirke og understøttes som saadan af Staten. Nærmere bestemmelser om dens Ordning fastsættes ved Lov.*
- Oppgaven består i å gi Den norske kirke en (kirke)ordning etter 2014.
  - Lettere revisjon av nåværende kirkelovgivning
  - Omfattende endring
  - Helt ny og omarbeidet
  - Kortfattet lov vedtatt av Stortinget og en omfattende kirkeordning vedtatt av Kirkemøtet

Rammene

- Forliket definerer noen rammer:
  - *Organisering og virksomhet* skal fortsatt reguleres ved en egen kirkelov, uten at kirken defineres som eget rettssubjekt
  - Staten skal fortsatt lønne og ha arbeidsgiveransvaret for geistligheten og tilsatte i regionale og sentrale kirkelige organer, dvs at de fortsatt skal være *statstjenestemenn*
  - Den regionale og sentrale kirkelige administrasjon skal fortsatt være en del av *statsforvaltningen*
  - Dagens finansieringsordninger videreføres
  - Gravferdsforvaltningen videreføres som i dag
- Hvordan tolke disse rammene?

Mulighetene

- Utnevning av biskoper og proster overføres til kirkelige organer
- En demokratireform gjennomføres
- Det skal vedtas en ny kirkelov (kirkeordning)
- Innholdet i kirkeordningen etter at Kongens kirkestyre i Grunnloven av 1814 er avvirket, skal defineres. Er det:
  - Selvstendig folkekirke med nye relasjoner
    - Virksomhetsoverdragelse fra stat til kirke
    - Én arbeidsgiver i kirken
  - Fortsatt statskirke med endrede relasjoner
    - Statlig virksomhetsansvar ledet av kirkens organer
    - Kommunal økonomisk ansvar der virksomhetsansvaret er lagt til kirkelig organ
    - To arbeidsgivere
- Statusbeskrivelse
- Mulighetsperspektiver – for det videre politiske og kirkelige arbeid

Den todelte kirkeorganisasjon

- ***Statusbeskrivelse:***
  - Rettslig: Kongens og Stortingets myndighetsområder
  - Virksomhet: Geistlig og synodal (den ordinerte tjeneste og de valgte organer)
  - Økonomisk: Statlig og kommunal
  - Organisering/arbeidsgiveransvar: Sentral/regional og lokal
- ***Mulighetsperspektiv:***
  - En mindre fragmentert og en mer helhetlig kirkeorganisasjon?

Den rettslige todeling

- ***Statusbeskrivelse:***
- Når Grunnlovens § 16 oppheves og erstattes av Stortingets lovgivningsmyndighet, innebærer det at den rettslige todeling av sektoren opphører

Den rettslige todeling

- ***Mulighetsperspektiv:***
- Sektoren består ikke lenger rettslig sett av *to* virksomheter, men *én*.
  - Forliket legger disse begrensninger:
    - Soknet forblir *rettssubjekt*, men ikke kirken som korporasjon eller bispedømmet som enhet
    - Virksomheten drives (fortsatt) med basis i en *økonomisk* todeling
    - Organiseringen innebærer et *todelt arbeidsgiveransvar*
- Sektoren kan innrettes slik at den er mest mulig selvstendig i gavnet (selv om forliket fastslår at den ikke skal være selvstendig rettssubjekt i navnet)

Todeling av virksomheten

- ***Statusbeskrivelse:***

- Forliket: *virksomheten* reguleres ved egen kirkelov

- Skal staten drive religiøs virksomhet på egne vegne eller understøtte kirkens selvstendige virksomhet?

Todeling av virksomheten

- **Mulighetsperspektiv:**
  - Den ordinerte tjeneste og de valgte organer får rettslig sett basis i samme myndighet (Stortinget)
  - Kirken skal drive én virksomhet – ikke to
  - Den virksomheten i Den norske kirke ledes av valgte organer og den ordinerte tjeneste
  - Virksomheten *kan* organiseres med samme ansvarsfordeling mellom den ordinerte tjeneste og valgte organer som i dag
  - Virksomheten *kan* ses mer helhetlig og samordnet gjennom felles mål i lovgivningen, ved at vedtatte mål og strategier kan forplikte hele kirkeorganisasjonen og gjennom måten man organiserer seg på
  - Skal virksomhetsansvaret innrettes slik i kirkeloven at den *drives* av kirken og *understøttes* av stat/kommune

Den økonomiske todeling

- ***Statusbeskrivelse:***

- Forliket: Ingen endring i dagens finansieringsordning

- Økonomi som (statlig) styringsverktøy (i kirken) – sentralt og regionalt
- Økonomi som rammebetingelse for selvstendig myndighetsutøvelse lokalt

Den økonomiske todeling

- **Mulighetsperspektiv:**
  - Sammenhengen mellom endringer i kirkeordning og økonomiske ressurser de siste 40 år
    - Sentralt/regionalt nivå
    - Lokalt nivå
    - Forliket innebærer ingen økonomiske konsekvenser for kirken?
  - Økonomien som premiss for organisering og arbeidsgiveransvar
  - Økonomiforvaltning *kan* i alle ledd og nivå skje på grunnlag av felles mål og strategier
  - Fordeling og rapportering gjennom sentralleddet og ikke de regionale ledd – for hele sektoren
  - Tilskudd til Den norske kirke (og andre trossamfunn) på basis av medlemstall og ikke ut fra av regler/oppgaver

Den todelte organisering og det todelte arbeidsgiveransvar

- ***Statusbeskrivelse:***
- Forliket: *Organiseringen* reguleres i kirkelov
  - Kirkelige organer sentralt og regionalt er en del av statsforvaltningen og geistligheten er statstjenestemenn
  - Fortsatt organisatorisk todeling i sentral/regionalt nivå og lokalt nivå
  - Fortsatt todeling av arbeidsgiveransvar

Den todelte organisering og det todelte arbeidsgiveransvar

- **Mulighetsperspektiv:**
- Skal staten bruke sin organiseringskompetanse eller delegere denne til kirkens organer?
  - Skal Stortinget eller Kirkemøtet fastsette organenes mandat, sammensetning og valgordning?
  - Kirkeloven kan bestemme at kirken skal være landsdekkende og demokratisk oppbygd med x nivåer og overlate mandat, sammensetning og valgordninger til Kirkemøtet
- Kan virksomhets-/arbeidsgiveransvar med basis i statlig økonomi og virksomhets-/arbeidsgiveransvar med basis i kommunal økonomi forvaltes på samme nivå i organisasjonen?
- Et nytt forvaltningsnivå?
  - Hvilket?
  - Gjøre forvaltningsenhetene på vegne av soknet større
  - Gjøre forvaltningsenhetene på vegne av staten mindre
- Et forvaltningsnivå med "to hatter på"
- Biskopen som åndelig leder, tilsyns-, godkjennings- og kontrollorgan

Hvilke konsekvenser har (statskirke)forliket?

- Det må arbeides
- Både kirken og staten vil noe positivt
- Staten styrer